

The Pursuit of Happyness (Umudunu Kaybetme) Filmi Üzerinden Pozitif Psikolojik Sermayeye İlişkin Bir Değerlendirme

An Evaluation of The Positive Psychological Capital on The Movie The Pursuit of Happyness

Adviye Aslı DENİZLİ POLAT^a Gönen İlkar DÜNDAR^b

^aMarmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, İstanbul, Türkiye.

asli.denizli@marmara.edu.tr

^bİstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi, İnsan Kaynakları Yönetimi Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. gdundar@istanbul.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ

ÖZET

Anahtar Kelimeler:

Pozitif Psikolojik Sermaye
Öz Yeterlilik
Umut
Dayanıklılık
Film Analizi

Gönderilme Tarihi 7 Ağustos 2023

Revizyon Tarihi 15 Nisan 2024

Kabul Tarihi 25 Nisan 2024

Makale Kategorisi:

Araştırma Makalesi

Amaç – Pozitif psikolojik sermaye, son yıllarda ilgili yazında sıklıkla araştırılan ve ilgi çeken bir kavramdır. Günümüz çalışma yaşamının rekabetçi ve zorlayıcı koşullarının yanı sıra, bu koşullara bağlı olarak kariyer kavramının doğasında meydana gelen değişiklikler, kavramın önemini daha belirgin kılmaktadır. Bu çalışmada, The Pursuit of Happyness (Umudunu Kaybetme) filmi üzerinden pozitif psikolojik sermayenin boyutları analiz edilmiştir. Analizin bulguları aracılığıyla, pozitif psikolojik sermayenin bireyin yaşamı ve kariyeri açısından önemine ışık tutmaya çalışılmıştır.

Yöntem – Çalışmada nitel araştırma yöntemi izlenerek görsel doküman kapsamında film incelemesi gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından film, pozitif psikolojik sermaye bağlamında ele alınarak analiz için çerçeve oluşturulmuştur. Pozitif psikolojik sermayenin boyutları olan öz yeterlilik, umut, dayanıklılık ve iyimserlik araştırmanın tematik çerçevesi olarak belirlenmiştir. Bulgular, bu temalar doğrultusunda sınıflandırılarak yazınla ilişkilendirilmiştir.

Bulgular – Çalışmada izlenen yöntem aracılığıyla pozitif psikolojik sermayenin görsel ve işitsel bağlamda örneklerle daha anlaşılır kılınması hedeflenmiştir. Filmdeki sahne ve diyaloglardan alıntılar yapılarak pozitif psikolojik sermayenin boyutlarına ilişkin bulgu ve değerlendirmelere yer verilmiştir. Pozitif psikolojik sermayenin film üzerinden ele alınması, konuya ilgi duyanların konuyu daha net biçimde değerlendirebilmelerine olanak tanımakta ve konu hakkındaki eğitimlerde bu filmin eğitim materyali olarak kullanılabilceğini göstermektedir.

Tartışma – Filmin gerçek yaşam öyküsünden uyarlanmış olması, pozitif psikolojik sermayenin soyut ve somut yönlerini gerçek hayattan kesitlerle gözler önüne sermektedir. Bunun yanı sıra nicel araştırma yöntemleriyle vurgulanma olanağı yakalanamayan noktaların, sahne ve diyalog kesitleri aracılığıyla aktarılması sağlanmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın, pozitif psikolojik sermaye kavramı ile boyutlarının anlaşılması ve film üzerinden tartışılarak çok yönlü değerlendirilmesine katkı sunması umulmaktadır. Çalışmanın gelecekte konuya ilişkin gerçekleştirilecek araştırmalara ve film analizi çalışmalarına örnek teşkil edebileceği düşünülmektedir.

ARTICLE INFO

ABSTRACT

Keywords:

Positive Psychological Capital
Self-efficacy
Hope
Resilience
Movie Analysis

Received 7 August 2023

Revised 15 April 2024

Accepted 25 April 2024

Purpose – The concept of positive psychological capital, has been the subject of research in the related literature in recent years. The competitive and challenging conditions of today's business life and changes in the concept of career related to these conditions underline the importance of the concept even more. This study analyzes the various dimensions of positive psychological capital with the movie titled The Pursuit of Happyness. The study tries to shed light on the importance of positive psychological capital regarding an individual's life and career through the findings obtained by analyzing the movie.

Design/methodology/approach – The quantitative research method is used, and the movie is examined as a visual document. The movie was discussed in the context of positive psychological capital, and it created the framework of the analysis. Self-efficacy, hope, resilience, and optimism, the sub-dimensions of positive psychological capital, were determined as the thematic framework. The results obtained from the research were categorized per these themes and associated with the literature.

Önerilen Atf/Suggested Citation

Denizli Polat, A. A., DüNDAR, G. İ. (2024). The Pursuit of Happyness (Umudunu Kaybetme) Filmi Üzerinden Pozitif Psikolojik Sermayeye İlişkin Bir Değerlendirme, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 16 (2), 586-603.

Article Classification:
Research Article

Findings – With the help of the method adopted in this study, the aim was to make positive psychological capital, one of the outstanding concepts of today's positive organizational behavior, more clearly understandable with visual and auditory examples. Findings and evaluations regarding the positive psychological capital and its dimensions were given by quoting the movie. Discussing the positive psychological capital through a movie not only enables the reader to clearly assess the subject, but also shows that this movie can be used as educational material in teaching this subject matter.

Discussion – The fact that the movie is based on a real-life story reveals the abstract and concrete aspects of the positive psychological capital with real-life scenes. Additionally, through scenes and dialogues, it provides the points of the movie which could not be highlighted with quantitative research methods. In this regard, it is hoped that this research, as an educational material, can contribute to understanding the concept of positive psychological capital and its dimensions and its multifaceted evaluation with discussion on the movie. This study is thought to be an example for future research and movie analyses on the same subject.

1. Giriş

Pozitif örgütsel davranışın ortaya koyduğu pozitif psikolojik sermaye, son yıllarda ilgili yazında sıklıkla araştırmalara konu edilen ve ilgi çeken bir kavramdır. Bir yandan günümüz çalışma yaşamının rekabetçi ve zorlayıcı koşulları öte yandan bu koşullara bağlı olarak kariyer kavramının doğasında meydana gelen bir takım değişiklikler, kavramın önemini daha belirgin kılmakta ve araştırmacıların kavrama ilgisini artırmaktadır (Nimmi, Kuriakose, Donald ve Muhammed Nowfal, 2021: 199). İlgili yazında pozitif psikolojik sermayeye ilişkin gerçekleştirilen araştırmaları inceleyen sistematik analizler sonucunda; pozitif psikolojik sermaye ile performans, iş tatmini, yaşam doyumu ve mutluluk gibi bireye ve örgüte dair değişkenler arasındaki ilişkilerin nicel araştırma yöntemleri izlenerek sıklıkla ele alındığı belirtilmektedir. Bununla birlikte kavrama ilişkin nitel çalışmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu vurgulanmakta, nitel araştırmalarla kavramın incelenmesinin pozitif psikolojik sermayenin geliştirilmesine katkı sağlayacağı ifade edilmektedir (Burhanuddin, Ahmad, Said ve Asimiran, 2019: 145-146). Bu öneriler doğrultusunda çalışmada, nitel araştırma yöntemi izlenerek gerçek bir yaşam öyküsünden uyarlanan *The Pursuit of Happiness* (Umudunu Kaybetme) filmi üzerinden pozitif psikolojik sermaye boyutları analiz edilmiştir. Pozitif psikolojik sermayenin boyutlarını oluşturan öz yeterlilik, umut, dayanıklılık ve iyimserlik araştırmanın tematik çerçevesi olarak belirlenmiş ve film analizinden elde edilen bulgular bu temalar çerçevesinde sınıflandırılarak ilgili yazınla ilişkilendirilmiştir. Filmdeki sahne ve diyaloglardan alıntılar içeren pozitif psikolojik sermayenin boyutlarına ilişkin bulgu ve değerlendirmeler, kavramın soyut ve somut yönlerini gerçek hayattan kesitlerle gözler önüne sermektedir.

Filmin analizi sonucunda ortaya konulan bulgular aracılığıyla, pozitif psikolojik sermayenin bireyin yaşamı ve kariyeri açısından önemine ışık tutmaya çalışılmıştır. Bunun yanı sıra konunun nicel yöntemlerle vurgulanma olanağı yakalanamayan noktaları, filmde kesitler aracılığıyla daha görünür kılınmaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın, pozitif psikolojik sermaye kavramı ile boyutlarının anlaşılması ve film üzerinden tartışılarak çok yönlü değerlendirilmesine katkı sunması hedeflenmiştir. Çalışmanın hem gelecekte konuya ilişkin gerçekleştirilecek araştırmalara ve film analizi çalışmalarına örnek teşkil edebileceği, hem de konunun film üzerinden tartışılarak çok yönlü değerlendirilmesine eğitim materyali olarak katkı sunabileceği umulmaktadır.

1.1. Pozitif Psikolojik Sermaye

Psikolojinin ağırlıklı biçimde insan doğası ve davranışlarının olumsuz yönlerine eğilmesine tepki olarak ortaya atılan pozitif psikoloji, insanların güçlü yönleri ile yaşama değer katan olumlu özelliklerini odağına almaktadır. Bu çerçevede pozitif psikoloji, bireylerin ve toplumların gelişimini sağlayan unsurların saptanması ve yaygınlaştırılmasını hedefleyen kuramsal ve uygulamalı çalışmalardan oluşmaktadır (Luthans, 2002a: 58). Pozitif psikolojiye ilişkin çalışmaların yaygınlaşmasıyla psikoloji biliminde bireylerin dayanıklılıklarının artırılması, olumlu düşünce yaklaşımına yönelmeleri, olumsuzluklar halinde bu durumdan güçlenerek çıkmalarını sağlamak amaçlanır hale gelmiştir. Ancak bu amaç bağlamında pozitif psikolojinin, yaşamın olumsuz yanlarının reddedilmesi ya da göz ardı edilmesi gibi bir yaklaşımının olmadığı, yalnızca bireyi olumlu düşünmeye ve mutlu olmaya özendirirken durumun, madalyonun öteki tarafından değerlendirilmeye çalışıldığı belirtilmektedir (Keser ve Yılmaz, 2009: 97-98).

Pozitif psikolojinin örgütlere yansmasıyla ortaya çıkan pozitif örgütsel davranış ise; ekonomik çalkantılar, yoğun teknoloji kullanımı, küreselleşme ve rekabetin artması nedeniyle çalışma yaşamındaki bireylerin artan kaygı düzeyleri, iş stresleri ve gelecek endişeleri gibi olumsuz duygulanımları karşısında örgütsel davranışın proaktif ve pozitif bir yaklaşım benimsemesi gerektiğini savunmaktadır (Luthans, 2002b: 698). Pozitif örgütsel davranış, örgütlerin sahip oldukları insan kaynağını geliştirmek ve yönetmek üzere pozitif bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır (Luthans, Avolio, Avey ve Norman, 2007: 542). Luthans (2002a: 59), pozitif örgütsel davranış; iş yaşamının gelişimine dönük ölçülebilir, geliştirilebilir ve etkin bir şekilde yönetilebilir olan insan kaynağının güçlü yönleri ile psikolojik kapasitesinin, pozitif bakışla ele alınmasına ilişkin incelemeler ve uygulamalar olarak tanımlamaktadır. Tanımda bahsi geçen psikolojik kapasite, günümüz örgütsel davranış araştırmalarında sıklıkla ele alınan pozitif psikolojik sermayeyi vurgulamaktadır. Pozitif psikolojik sermaye, bireylerin sahip oldukları pozitif psikolojik gücün ve bu yönde geliştirilebilecek potansiyellerinin örgüte kattığı değeri vurgulamaktadır (Luthans vd., 2007: 542). Kişisel bir kaynak olarak kabul edilen psikolojik sermayenin, çalışanların olumlu yönlerine eğilerek onları geliştirdiği aynı zamanda potansiyellerinin ortaya çıkmasını sağladığı, bu yolla da motivasyonlarını, performanslarını ve işe adanmışlıklarını artırarak hem çalışanlara hem de örgütlere katkıda bulunduğu belirtilmektedir (Luthans, 2002a: 59; Salanova ve Schaufeli, 2008: 118).

Bireyin olumlu psikolojik gelişimi anlamını taşıyan pozitif psikolojik sermaye, dört bileşene sahiptir. Pozitif psikolojik sermayenin bileşenleri (Luthans, Youssef ve Avolio, 2007'den akt. Gerni, 2013: 68);

- Zorlu işlerle baş edebilmek üzere gerekli çabayı ve mücadeleyi göstermeye yönelik güvene sahip olmak (öz yeterlilik),
- Şu anda ve gelecekte başarılı olmaya dair olumlu bir tutum benimsemek (iyimserlik),
- Hedeflere ulaşan yolda azmetmek ve gerektiğinde başarıya çıkan yolları yeniden değerlendirmek (umut),
- Sorunlar baş gösterdiğinde başarıya ulaşabilmek için tahammül etmek, direncini koruyarak kendine hâkim olmaktır (dayanıklılık).

Pozitif psikolojik sermaye ve bileşenlerinin, bireylerin tutum, davranış ve performansları üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir. Kavramı ele alan araştırma sonuçları pozitif psikolojik sermayenin; bireyin performansı ve gelişimine katkı sağladığı (Peterson, Luthans, Avolio, Walumbwa ve Zhang, 2011: 427), yenilikçi davranışlarla pozitif, iş stresiyle ise negatif yönlü bir ilişki sergilediği (Abbas ve Raja, 2015: 128), bunun yanı sıra işe adanmışlık ve örgüte bağlılık üzerinde pozitif yönlü bir etkiye sahip olduğunu işaret etmektedir (Simons ve Buitendach, 2013: 1).

1.1.1. Öz Yeterlilik

Öz yeterlilik, bireylerin belirli bir durum karşısında veya belirli bir sonuca ulaşmak için gerekenleri başarıp başaramayacaklarına dair inançlarını yansıtmaktadır. Bireylerin kendilerine ve yeteneklerine ilişkin inançları ile yargılarını içeren öz yeterlilik algısının, davranışlar ve motivasyon üzerinde belirleyici bir rol oynadığı ifade edilmektedir (Bandura, 1999: 28-29). Bireylerin performanslarını sergiledikleri ortam, yapılan işin güçlüğü, ne denli yardım aldıkları, fiziksel ve duygusal durumları gibi unsurların da zaman içerisinde öz yeterliliğin gelişimini etkilediği savunulmaktadır. Yalnızca başarılı bir performansın, öz yeterliliğin artmasını sağlamayacağı, bu noktada bireyin algısının ve bilişsel süreçleri nasıl değerlendirdiğinin önemli olduğu belirtilmektedir (Özkalp, 2009: 493). Öz yeterlilik inancı ne denli güçlü olursa, bireylerin belirleyecekleri hedeflerin de o denli yüksek olacağı ve bunlara sıkı bir bağlılık duyacakları ifade edilmektedir (Bandura, 1993: 118). Bu bireyler, aksilikler karşısında dahi kendilerine olan inançlarını sürdürülebilmektedirler (Çetin ve Basım, 2012: 125).

1.1.2. Umut

Umut, bireylerin hedeflere yönelik sarf ettikleri çaba, bu yolda gösterdikleri kararlılık ve hedefe götüren alternatif yolları belirlemesi şeklinde tanımlanmaktadır (Jensen ve Luthans, 2006: 261). Pozitif psikolojik sermaye bileşeni olarak ele alınan umut kavramının, gündelik yaşamdaki umuttan ayrılan yönünün alternatif yollar üretebilme yeteneğini de barındırması olduğu belirtilmekte, bunun yanı sıra umut, amaca dönük

enerjiyle hedefe yönelik yollar planlamayı içeren başarı duygusuna dayalı olumlu motivasyonel bir durum olarak tanımlanmaktadır (Peterson vd., 2011: 430). Dolayısıyla umudun, iş yaşamı da dahil olmak üzere performansla ilgili olduğunun altı çizilmektedir (Youssef-Morgan ve Luthans, 2015: 181). Umut düzeyi yüksek olan bireylerin amaçlarını gerçekleştirmek üzere çözüm yolları aradıkları, kimi zaman olumsuz görünen durumları bile olumluya çevirmeye çabalayabildikleri ve olayları tüm yönleriyle ele almaya çalıştıkları ifade edilmektedir (Erkmen ve Esen, 2013: 24). Ayrıca bu bireyler, hedefleri doğrultusunda daha fazla enerji harcamaya ve seçeneklere başvurmaya eğilimlidirler (Newman, Ucbasaran, Zhu ve Hirst, 2014: 122).

1.1.3. Dayanıklılık

Pozitif psikolojide dayanıklılık, önemli bir risk ya da güçlükle karşılaşıldığında duruma olumlu yönelimle yaklaşarak üstesinden gelmeyi ve uyum sağlamayı temsil etmektedir (Masten, 2001: 227). Bireylerin dayanıklılığının dinamik ve gelişimsel olduğu savunulmakta ve başarıyla üstesinden gelinen durumların bireyin gelecekte zorluklarla başa çıkabilmesini kolaylaştıracağı, yaşamın farklı evreleriyle birlikte dayanıklılığın değişip gelişebileceği belirtilmektedir (Luthans, 2002b: 702). Yoğun stres ya da yüksek düzeyde risk barındıran koşullar altında -ergenlik, çocuk sahibi olma, ailenin dağılması, işsizlik, afetler- bireylerin dayanıklılık gereksiniminin arttığı vurgulanmaktadır (Stewart, Reid ve Mangham, 1997: 22). Pozitif örgütsel davranış açısından dayanıklılık ise, bireyin sıkıntı, belirsizlik, çatışma, başarısızlık hatta ilerleme ve sorumluluk artışı gibi değişimler karşısında anında toparlanabilme ve duruma adapte olabilme kapasitesi biçiminde tanımlanmaktadır (Luthans, 2002b: 702). Bireylerin bahsi geçen durumlar karşısında yaşadıkları etkili deneyimlerin, bireyi gelecekteki benzer durumlara daha dayanıklı hale getirdiği ifade edilmektedir. Bunun yanı sıra bireyin dayanıklılığının umut, öz yeterlilik ve iyimserliğiyle etkileşim halinde olduğu ve sinerji yarattığının altı çizilmektedir. Bandura (1998: 62) konuya açıklık getirmek üzere, başarının çoğunlukla başarısız girişimlerden sonra yinelenen çabalar sonucunda elde edildiğini ve önemli olanın kişisel yeterliliğin yanı sıra dayanıklılık olduğunu belirtmektedir (Luthans vd., 2007: 547).

1.1.4. İyimserlik

İyimserlik, genelleştirilmiş olumlu yöndeki bakış açısı veya beklentinin yanı sıra bireyin olumlu durumları kişisel, yaygın ve kalıcı nedenlere bağlayan, olumsuz durumları ise dış etkenlerden kaynaklı, durumsal ve geçici olarak açıklayan bir atfetme eğilimi biçiminde tanımlanmaktadır (Harms ve Luthans, 2012: 590). Bu tanımlamayla birlikte iyimserliğin hem mizaca dair bir özellik hem de öğrenilebilen ve geliştirilebilen bir durum olarak kavramsallaştırılarak ölçüldüğü belirtilmektedir (Youssef-Morgan ve Luthans, 2015: 181). İyimser bireylerin, başarısızlık ya da gerileme durumlarına karşın pozitif bakış açıları ve beklentilerini sürdürerek ileriye dönük hareket ettikleri ifade edilmektedir. İyimserler, başarılarını ise kararlılıklarına ve olumlu beklentilerine bağlamaktadırlar (Erkmen ve Esen, 2013: 24). Pozitif psikolojik sermayenin bileşenleri arasında yer alan iyimserliğin, gerçekçi bir iyimserliği temsil ettiği vurgulanmaktadır. Bu gerçekçi iyimserliğin, mevcut olanaklar göz önünde bulundurulduğunda bireyin belirli bir durumda neler başarabileceğine ilişkin nesnel bir değerlendirme içerdiği, bu yönüyle de değişken ve dinamik olduğu ifade edilmektedir. Başka bir deyişle iyimserlik, gerçekçi bir değerlendirmeye dayalı olmayan kontrolsüz bir süreç olarak görülmemektedir (Luthans, Norman, Avoli ve Avey, 2008: 222). Gerçekçi iyimserlerin, işe bağlılıklarının ve performanslarının daha yüksek olduğu, engelleri başarısızlık olarak görmekten çok başarıya giden yolda gelişim sağlayan fırsatlar ve meydan okumalar olarak değerlendirdikleri belirtilmektedir (Çetin ve Basım, 2012: 125).

1.2. *The Pursuit of Happiness (Umudunu Kaybetme) Filmi*

Senaryosunu Steve Conrad'ın yazdığı, yönetmenliğini ise Gabrielle Muccino'nun üstlendiği *The Pursuit of Happiness (Umudunu Kaybetme)* filmi 2006 yılında gösterime girmiştir. Biyografik dram türündeki filmin başrol oyuncularını Will Smith, Thandiwe Newton ve Jaden Smith'dir. Film Chris Gardner'ın biyografisi niteliğindedir ve filmin senaryosu, Gardner tarafından anılarının kaleme alındığı yine *Umudunu Kaybetme* adını taşıyan kitaba bağlı kalınarak yazılmıştır. Mücadeleci bir babanın en alt kademedeki başlayarak profesyonel kariyerini inşasını konu edinen film, yaşanmış olaylardan yola çıkarak heyecan verici bir başarı öyküsü sunmaktadır. Chris Gardner, eşi Linda ve oğulları Christopher ile San Francisco'da yaşamakta ve kemik yoğunluğu ölçüm cihazı satışı yapmaktadır. Ancak pazarlamaya çalıştığı cihazların pahalı bulunması ve gelişen teknoloji karşısında demode hale gelmesi nedeniyle satışlar düşer maddi zorluklar baş gösterir. Eşi maddi sıkıntıların yarattığı baskıya daha fazla dayanamayarak evi terk eder. Bekâr bir baba olan Chris, maddi

durumunu düzeltme arayışına girer. Prestijli bir yatırım şirketinin yöneticisiyle tanışır ve zorlu bir zekâ küpünü çözerek ilgisini çekmeyi başarır. Bu sayede şirketteki stajyerlik programı için teklif alır. Ücret ödenmese de programı başarıyla tamamlayıp parlak bir kariyere sahip olacağını umarak teklifi kabul eder. Kısa bir süre sonra ev sahibi oldukları daireyi boşaltmalarını ister. Maddi güvencesi olmayan Chris ve oğlu, düşkünler evi, metro istasyonu ve hatta tuvalet gibi bulabildikleri farklı yerlerde gecelemeğe başlarlar. Tüm bu zorluklara rağmen Chris oğlu için ayakta kalmaya, mücadele etmeye ve engelleri aşarak kariyerinin mimarı olmaya çabalar. Chris Gardner'ın yaşamış olduğu olaylardan yola çıkılarak filmde sunulan mücadele, umut ve azim dolu öykü, pozitif psikolojik sermayenin önemini vurgulayan çarpıcı bir örnek teşkil etmesi nedeniyle bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

"Hiç kimsenin sana bir şeyi yapamayacağını söylemesine izin verme. Bir hayalin varsa onu korumalısın. Bir şeyi istiyorsan, git ve al!" (Filmden)

2. Yöntem

2.1. Araştırmanın Yöntemi

Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenerek görsel doküman kapsamında film incelemesi gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırmalar için en önemli veri kaynaklarını oluşturan dokümanlar, yazılı veya görsel (gazete, dergi, rapor, film, reklam vb.) pek çok materyali kapsamakta ve tek başına bir araştırmanın veri kaynağı olabilmektedir. Bu sayede insan doğasının ve davranışlarının, belirgin veya örtük anlamlarının sistematik olarak analiz edilebilmesi mümkün olmaktadır (Sak, Sak, Öneren Şendil ve Nas, 2021: 231-236).

2.2. Evren ve Örneklem

Sanat eserleri, toplumların gerçeğe yükledikleri anlam olarak kabul gördüklerinden bu eserlerin incelenmesi aracılığıyla farklı araştırma yöntemleriyle erişilemeyen insana ve topluma dair gerçeklere ışık tutabilmek mümkün olmaktadır (Yıldız, Gündoğmuş, Yener Aydın ve Atalay, 2018: 750). Yönetim bilimleri alanındaki çalışmalarda film, dizi, roman, öykü, oyun ve şiirlerden yararlanılması, örgütleri anlama noktasında önemli görülerek teşvik edilmektedir. Bu eserlerdeki kurgulardan yola çıkılarak hem örgütler üzerine düşünme biçimlerinde farklı bakış açılarının ele alınabileceği hem de örgütsel düzeyde analiz ile birey örgüt etkileşimi arasındaki bağlantıyı güçlendirecek yaklaşımlara katkı sağlanabileceği savunulmaktadır (Phillips, 1995: 625). Bu çerçevede çalışma yaşamının gerçeklerinin, örgütler ile bireyin örgütteki rollerinin ve davranışlarının anlaşılması için sanat eserleri ve popüler kültür ürünleri, yönetim organizasyon, insan kaynakları yönetimi ve örgütsel davranış yazınında alternatif bir yöntem olarak ele alınmaktadır (Özdemir ve Ardıç, 2020: 140).

Önemli bir iletişim unsuru olan filmler, hayatın kendisinden kesitler sunmalarının yanı sıra basılı materyallerden daha etkileyici ve ilgi çekici olabilmeleri yönüyle güçlü öğretim ortamları olarak da görülmektedirler (Tofur, 2018a: 823). Ayrıca görsel doküman olmaları nedeniyle araştırmacılara kuramsal temelli çalışmanın yanı sıra mimikler, jestler ve işaretler gibi sözsüz iletişime ilişkin görsel veriler üzerinden çalışma olanağı da tanımaktadır (Tofur, 2018b: 1768).

Araştırmaya konu edilen Umudunu Kaybetme filmi, araştırmacılar tarafından, pozitif psikolojik sermaye ve boyutlarına dair temsiller içerdiği düşünülerek amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiştir.

2.3. Veri Toplama Aracı veya Veri Seti

Bu çalışmada Umudunu Kaybetme filmi incelenerek pozitif psikolojik sermaye ve boyutları açısından değerlendirilerek yorumlanmıştır. Film, Chris Gardner'ın yaşam öyküsünden yola çıkılarak senaryolaştırılmıştır. Hatta filmin son sahnesinde Chris Gardner, filmde kendisini ve oğlunu canlandıran oyuncuların yanından geçerek filmde bizzat boy göstermektedir. Gerçek hayattan uyarlanan filmin pozitif psikolojik sermayeye ilişkin betimlenmesi sürecinde, doğrudan alıntılara yer verilerek gerçek hayat kesitleriyle betimlemeler desteklenmiştir. Bunun yanı sıra araştırmada ele alınan filmin biyografik türde olmasının, araştırmanın güvenilirliğini güçlü kıldığı düşünülmektedir.

Nitel araştırmalarda iç geçerlilik (inanılabilirlik), araştırma bulgularının dış dünyadaki gerçekliğe ne denli uygun olduğunu irdeleyen bir sorunsal olarak görülmektedir. Bulguların var olan gerçeklikle uyumlu olup olmadığı, vuku bulanların betimlemesini gösterip göstermediği ve araştırmacıların gerçekten ölçmeyi amaçladıkları kişi, nesne ya da durumu gözleyerek ölçüp ölçmedikleri iç geçerliliğin belirleyicileri arasında sayılmaktadır

(Merriam, 2018: 203). Filmin gerçek yaşam kesitlerine dayanmasının, araştırmanın iç geçerliliğine önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir. Araştırmanın dış geçerliliğinin (aktarılabirliğinin) artırılması amacıyla yazında üzerinde durulan, doğrudan alıntılara yer verme ve amaçlı örneklemeden yararlanılmıştır (Sığrı, 2018: 145).

2.4. Verilerin Analizi

Son yıllarda nitel araştırma yöntemlerine artan bir ilgi olduğu görülmektedir. Bununla birlikte keşifsel bir süreç olarak değerlendirilen nitel veri analizinde kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin fikir birliği olmadığı anlaşılmaktadır. Verinin bulgulara dönüştürülmesi sürecinde belirli bir teknik olmasa da veri analizine yön verebilecek adım önerileri sunulmaktadır. Çalışmada bu öneriler arasında yer alan betimleme, sınıflandırma ve ilişkilendirme olmak üzere üç temel aşamalı yöntem izlenmiştir (Gürbüz ve Şahin, 2017: 431-432). Araştırmacılar tarafından film, pozitif psikolojik sermaye bağlamında ele alınarak analiz için çerçeve oluşturulmuştur. Pozitif psikolojik sermayenin alt boyutları olan umut, öz yeterlilik, dayanıklılık ve iyimserlik araştırmanın tematik çerçevesi olarak belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, bu temalar doğrultusunda sınıflandırılarak yazınla ilişkilendirilmiştir.

Betimsel analiz sürecinde verilerin, araştırmanın amacı çerçevesinde daha önceden saptanan temalar altında sınıflandırılarak özetlenmesi ve yorumlanması esastır. Bu doğrultuda araştırma verilerinin öncelikle mantıksal bir sıraya konması, sonrasında da bu sınıflandırmaların yorumlanması ve sonuçlara ulaşılması söz konusudur. Bu analiz biçiminde veri kaynaklarından alıntılar yapılmasının, hem araştırmanın güvenilirliği bakımından yararlı olacağı hem de çarpıcı görüşlerin yansıtılmasını sağlayacağı belirtilmektedir (Coşkun, Altunışık, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2015: 324). Bu bilgiler ışığında araştırmanın amacı doğrultusunda seçilen film, araştırmacılar tarafından ayrı ayrı olmak üzere defalarca seyredilmiş ve pozitif psikolojik sermayeyle ilgili olduğu düşünülen sahne ve diyaloglar not edilmiştir. Sonrasında filmin altyazısına ulaşarak bu sahnelerdeki diyalogların altyazı dökümü oluşturulmuştur. Bu altyazı dökümü araştırmacılarca, pozitif psikolojik sermaye boyutlarının her biri ayrı bir tema olacak şekilde sınıflandırılarak kodlanmıştır. Bu kodlamaların karşılaştırılması neticesinde fikir birliğine varılarak ulaşılan sonuçlar, ilgili yazın doğrultusunda yorumlanarak sunulmuştur.

3. Bulgular

Araştırma kapsamında Umudunu Kaybetme (The Pursuit of Happiness) filmi, pozitif psikolojik sermayenin ilgili yazında tanımlanan boyutları çerçevesinde incelenmiştir. Filmin sahne ve diyaloglarında yer alan pozitif psikolojik sermayenin boyutlarına ilişkin önemli ve çarpıcı örnekler, ilgili temalar altında sunulmuştur.

3.1. Öz Yeterlilik Boyutuna İlişkin Bulgular

Bireyin davranışları, performansı ve motivasyonu üzerinde önemli bir belirleyici olarak kabul gören öz yeterlilik, bireyin belirli durumlar karşısında kendisine ve yeteneklerine dair algısını ifade etmektedir. Diğer bir deyişle bir sonuç elde etmek üzere, sonuca ulaşip ulaşamayacağından ziyade başarılı olacağına ilişkin kendisine olan inancını yansıtmaktadır. Kemik yoğunluğu ölçüm cihazı satarak geçimini sağlamaya çalışan Chris Gardner, satış ziyareti yapmaya giderken borsa binasının önünde son model spor bir araba görerek durur, arabaya hayranlıkla bakar ve arabadan inen kişiyle arasında aşağıdaki diyalog geçer.

Chris: Ooo dostum sana iki sorum var. Ne iş yapıyorsun ve bunu nasıl aldın?

Arabadan inen Adam: Brokerım.

Chris: Broker ha! Broker olmak için üniversiteye gitmen gerekti, değil mi?

Arabadan inen Adam: Şart değil. Aran rakamlarla ve insanlarla iyi olsa yeter. O kadar.

Chris: Kendine iyi bak.

Adam içeri girdikten sonra Chris bir süre daha borsa binasının önünde kalarak binaya girip çıkan çalışanları seyreder. Filmde bu sahneye Chris'in iç sesi "O anı hala hatırlıyorum, bana hepsi çok mutluymuş gibi geliyordu. Ben neden öyle görünmüyordum?" diyerek eşlik eder. Filmin başkahramanı Chris için bu bir dönüm noktasıdır. Yaşadığı maddi sıkıntılardan kurtulmak ve rahat bir yaşam sürerek mutlu olabilmek için broker olmanın

yollarını araştırmaya karar verir. Kariyerinde yenilik yaparak broker olmak için kendine ve yeteneklerine güvenmektedir. Bunun yanı sıra başarılı olacağına dair güçlü bir inanç duymaktadır.

Ertesi gün evde eşine konuyu açtığında aralarında geçen diyalog aşağıdaki gibidir.

Chris: Altı gibi evde olmaya çalışacağım. İşten sonra bir brokerlik firmasına uğrayacağım.

Linda: Neden?

Chris: İş var mı diye bakacağım.

Linda: Öyle mi? Ne işi?

Chris: Biliyorsun, ben çocukken bir matematik kitabını bir haftada bitirebiliyordum. O yüzden bana verebilecekleri bir iş var mı diye bakacağım.

Linda: Ne işi?

Chris: Brokerlik.

Linda: Brokerlik mi?

Chris: Evet.

Linda: Astronotluğu denesen?

Chris: Benimle böyle konuşma, Linda. İş var mı diye o firmaya gideceğim ve bütün gün bununla uğraşacağım.

Bu diyalog Chris'in öz yeterlilik algısının güçlü olduğuna hatta eşinin alaycı tutumuna karşın kendine olan inancında ısrarcı olduğuna örnek teşkil etmektedir. Broker olmak için sayılarla ve insanlarla arasının iyi olmasının etkili olacağını düşünen Chris, güçlü öz yeterlilik algısı doğrultusunda kendisine yüksek bir hedef belirlemiştir. Nitekim hemen ertesi sabah Dean Witter Reynolds'un stajyer brokerlik programına başvurmak üzere irtibat ofisine giderek insan kaynakları temsilcisi ile görüşür.

Başvurusunu bizzat Dean Witter insan kaynakları müdürüne formunu teslim ederek yapan Chris, başvurusunun peşini bırakmamak ve onu ikna etmek için birlikte taksi seyahati yapmalarını sağlar. Seyahat boyunca broker olabilmek için gereken niteliklerin birçoğuna sahip olduğunu kanıtlamaya çalışır. Aralarında geçen diyalogun bir kısmı aşağıda yer almaktadır.

Chris: Ben donanmadayken, her gün saatlerce golf oynamayı seven bir doktorun yanında çalışıyordum. Yani karar vermem gereken bir konumda bulunmaya alışkınım ve... Bay Twistle, bakın, bu çok önemli.

Twistle: (Elindeki akıl küpüne yoğunlaşmıştır ve küpü kastederek) Üzgünüm. Üzgünüm. Bunu yapmak imkânsız.

Chris: Ben yapabilirim.

Twistle: Hayır, yapamazsın. Kimse yapamaz. Saçmalık bu.

Chris: Hayır, yapabileceğimden gayet eminim.

Twistle: Hayır, yapamazsın.

Chris: Bir bakayım. Versenize (küpü alır). Evet, vay canına. Karman çorman yapmışsınız.

Twistle: Üzgünüm.

Chris: Bir firdöndü etrafında çalışıyor gibi yani merkezdeki parçalar hiç oynamıyor. Yani, merkezde sarı varsa, o taraf sarı demektir. Merkezde kırmızı varsa, o taraf kırmızı demektir. (taksi şoförüne) Biraz yavaş gidebilirsin.

Twistle: Dinle, bütün gün arabada gidebiliriz... Çünkü bunu yapabileceğine inanmıyorum.

Chris: Evet, yapabilirim.

Twistle: Hayır, yapamazsın. Sana diyorum, kimse yapamaz. İnan bana.

Bu diyalogun ardından Chris, o yıl oldukça popüler olan hatta filmin başlarında televizyondaki haberlerde "1981 yılının bir numaralı hediyesi olarak tanıtılan ve çözümlenmesi çok da kolay olmadığı, San Francisco Üniversitesi'nde bir matematik profesörünün bile 30 dakikada çözebildiği" belirtilen akıl küpünü taksi

yolculuğu bitmeden çözmeyi başararak Twistle'ı etkiler. Chris'in bulmacayı çözebileceğine dair inancı, Twistle'ın başaramayacağını defalarca belirtmesine karşın inancında ısrarcı olması, bu zorluğu bile çabasıyla fırsata çevirmeye çalışması öz yeterlilik algısının yüksekliğine işaret etmektedir. Nitekim oğluyla basketbol oynarlarken aralarında geçen aşağıdaki diyalog ve oğluna öğütleri bu durumu kanıtlar niteliktedir.

Christopher: Bak baba, ben profesyonel olacağım. Profesyonel olacağım!

Chris: Tamam. Bilemiyorum... Sen de benim kadar iyi oynayacaksın işte. Bu işler böyledir, ben vasatın altındaydım. Bilirsin işte... O yüzden sen de muhtemelen o düzeyde olursun, yani... Sahiden, birçok şeyi iyi becereceksin ama bunu değil. O yüzden bütün gün basketbol oynamanı istemiyorum. Tamam mı?

Christopher: Tamam.

Chris: Pekâlâ, hadi. (oğlu bu esnada pes etmiş biçimde oynamayı bırakır ve basketbol topunu poşete yerleştirmeye çalışır) Bir daha kimsenin sana bir şey yapamayacağını söylemesine izin verme. Benim bile. Anlaştık mı?

Christopher: Anlaştık.

Chris: Bir hayalin varsa onun peşini bırakmamalısın. Birisi bir şeyi yapamıyorsa senin de yapamayacağını söyler. Bir şeyi istiyorsan, git ve al. O kadar.

Chris'in öz yeterlilik inancına ilişkin filmde yer alan başka bir çarpıcı örnek ise stajyer brokerlık için düzenlenen panel mülakatta Dean Witter'in yönetim kadrosuyla yaptığı görüşmedir. Görüşmeden bir gün önce Chris, maddi zorluklara ve sıkıntılara dayanamayan eşi Linda tarafından terk edilmiştir. Oğlu Christopher'ın onunla kalması için eşini ikna etmiştir. Aynı akşam ev sahibi kirayı ödemediği için Chris ve oğlunun evi o gece boşaltmasını istemiştir. Chris bu kadar kısa sürede taşınamayacaklarını belirterek evi boyaması karşılığında ev sahibinden bir haftalık müsaade almıştır. O gece evi boyamaya başlar ve kapıya gelen polisler tarafından park cezalarını ödemediğinden karakola götürülerek gözaltına alınır. Ertesi sabah 09:30'da serbest bırakılır ancak görüşmesi 10:15'tedir ve üzerini değiştirmeye vakti yoktur. Koşarak Dean Witter'in genel merkezine gider, üzerinde ev kıyafetleri vardır ve boya lekeleri içerisindedir. Görüşmecilerin yadırgayan bakışlarına aldırmaz etmeden kendine güvenli bir biçimde hepsini tek tek selamlayarak tokalaşır ve aralarında aşağıdaki diyalog geçer.

Chris: Yarım saattir dışarıda oturmuş buraya bu kılıkta gelmemi açıklayacak bir hikâye bulmak için düşünüyordum. Ve ciddi, çalışkan, takım ruhuna sahip gibi sizin beğendiğiniz özellikleri yansıtacak bir hikâye bulmak istedim. Ama hiçbir şey bulamadım. Gerçek şu: Park cezalarını ödeyemediğim için tutuklandım.

Jay Twistle: Park cezası mı? Ne?

Chris: Ve Polk Karakolundan buraya kadar koşarak geldim.

Bay Frohm: Tutuklanmadan önce ne yapıyordun?

Chris: Evimi boyuyordum.

Bay Frohm: Boya kurudu mu?

Chris: Umarım kurumuştur.

Bay Frohm: Jay çok kararlı olduğunu söyledi.

Jay Twistle: Bir aydan fazladır 20 kiloluk bir cihazla binanın önünde bekliyor.

Bay Frohm: Çok zeki biri olduğunu söyledi.

Chris: Böyle düşünmesine sevindim.

Bay Frohm: Ve bu işi öğrenmek istiyorsun.

Chris: Evet, efendim. Bu işi öğrenmek istiyorum.

Bay Frohm: Kendi kendine öğrenmeye başladın mı?

Chris: Kesinlikle.

Bay Frohm: Jay.

Jay Twistle: *Evet, efendim.*

Bay Frohm: *Chris'i kaç kez gördün?*

Jay Twistle: *Bilmiyorum. Görünen o ki birçok kez.*

Bay Frohm: *Hiç bu şekilde giyinmiş miydi?*

Jay Twistle: *Hayır. Takım elbiseliydi.*

Bay Frohm: *(Chris'in özgeçmişine göz atarak) Okulda sınıf birincisi miydin? Liseden bahsediyorum.*

Chris: *Evet, efendim.*

Bay Frohm: *Sınıfta kaç kişi vardı?*

Chris: *12 kişi. Küçük bir kasabaydı.*

Bay Frohm: *(Özgeçmişini elinden bırakarak alaycı bir gülümsemeyle) Bence de.*

Chris: *Ayrıca donanmadaki radar sınıfında da birinciydim. O sınıf da 20 kişiydi. Bir şey söyleyebilir miyim? Bana bir soru sorsanız ve ben yanıtı bilmiyorsam size yanıtı bilmediğimi söylerim. Ama emin olun ki yanıtı nasıl bulacağımı öğrenirim ve yanıtı bulurum. Bu yeterli değil mi?*

Bay Frohm: *Chris, görüşmeye gömleksiz gelen birini işe alsaydım sen ne düşünürdün?*

Chris: *O halde pantolonu çok iyi olmalı diye düşünürdüm. (Chris'in bu yanıtının ardından odadaki gergin hava dağılır ve kahkahalara boğulurlar).*

Öz yeterlilik kavramı, Bandura (1989: 1175) tarafından "bireylerin, yaşamlarını etkileyen durumların kontrolünü ele alabilme yeteneklerine dair yargıları" biçiminde ifade edilmektedir. Filmden alıntılanan diyaloglar doğrultusunda Chris Gardner'ın, kariyerinde köklü bir atılım yapabilmek için kendine duyduğu inançla yola çıktığı görülmektedir. Satış temsilciliğinden brokerlığa uzanan kariyer hedefi, ilgili yazında öz yeterlilik inancı güçlü olan bireylerin, kendileri için yüksek hedefler belirlemeleri ve bu hedeflere sıkı sıkıya bağlı kalmaları savıyla örtüşmektedir (Bandura, 1993: 118). Chris, eşinin ve mülakat komitesinin alaycı bakış açısına hatta yaşanan aksiliklere rağmen başarabileceğine dair inancını sürdürmektedir. Bu durum, yine ilgili yazında bahsi geçen güçlü öz yeterlilik inancının, olumsuzluklar karşısında dahi devam edeceğine örnek olarak gösterilebilir (Çetin ve Basım, 2012: 125).

3.2. Umut Boyutuna İlişkin Bulgular

Bireylerin hedeflerine yönelik çaba göstermeleri, hedefe giden yolda kararlılıkla ilerlemeleri ve hedefe ulaşabilmek için alternatifleri zorlamalarını temsil eden umut, bireyin başarıya dönük planlama yeteneğini içermenin yanı sıra motivasyonunu yükseltmektedir. Dean Witter Reynolds'un stajyer brokerlık programına başvurmak üzere irtibat ofisine giden Chris ile insan kaynakları temsilcisi arasında aşağıdaki diyalog geçer.

Chris: *Chris*

İnsan kaynakları temsilcisi: *Tim Brophy, İnsan Kaynakları.*

Chris: *Nasılsm?*

İnsan kaynakları temsilcisi: *Benimle gel.*

Chris: *Tabii efendim.*

İnsan kaynakları temsilcisi: *Stajyerlik için başvuru formumuz var mı bir bakayım. (Formu bularak Chris'e verir.) Maalesef elimizden gelen bu kadar. Burası küçük bir şube. Jay Twistle, o merkezde. İnsan kaynaklarının başında o var. Ben sadece bu şubeden sorumluyum. Görebileceğin gibi, bir sürü başvuru alıyoruz.*

Bu diyalog esnasında Chris ofisin camından, içeride acemi görünmemek için ölçüm cihazını emanet ettiği sokak müzisyeninin cihazı kaçırdığını görür ve aceleyle ofisten ayrılır. Aralarında geçen koşturmadan sonra metroda başvuru formunu inceler. Stajyerlik programına her altı ayda sadece yirmi kişinin kabul edildiğini, işe ise aralarından bir kişinin alındığını görür. Formun eğitim başlığında, lise satırından sonra üç boş satır daha bulunmaktadır. Ancak Chris lise mezunu olduğundan, o kadar satıra ihtiyacı yoktur.

Chris formda belirtilen zorlu koşullara karşın stajyer brokerlık programına kabul almaya karardır. İrtibat ofisindeki insan kaynakları temsilcisinden öğrendiği bilgileri düşünerek formu ofise teslim etmek yerine, Dean Witter'ın genel merkezine giderek insan kaynakları müdürüne bizzat vermeyi planlar. Çok sayıda başvuru olduğunu görmüştür ve kendi başvurusunun çok da parlak olmayan eğitim ve deneyim geçmişi nedeniyle göz ardı edilmesini istememektedir.

Genel merkeze gittiğinde aklından "Witter İnsan Kaynaklarının müdürü Jay Twistle'ı bekliyorum. Adamın adı kulağa çok hoş geliyor... Sanki bana bir iş verecek ve sarılacak. Ona sadece rakamlarla ve insanlarla aramın iyi olduğunu göstermeliyim." diye geçirmektedir. Hedefe yönelik yüksek umut besleyerek alternatif yolları deneyen Chris ile insan kaynakları müdürü arasında aşağıdaki diyalog geçer.

Chris: Bay Twistle. Adım Chris Gardner. (Başvuru formunu uzatarak) Bunu size şahsen vermek ve sizinle tanışmak istedim. Sizi yol üstünde yakalarım diye düşündüm. Başvuru formumda eksiklik gibi görünebilecek şeyler üzerinde konuşma fırsatını çok isterdim.

Twistle: (Formu alarak kısaca göz atar) Pekâlâ. Bununla başlayalım Chris ve seninle konuşmak istersek seni ararız.

Chris: Evet, efendim. İyi günler.

Twistle: Sana da.

Chris beklediği ilgiyi tam olarak görememesine karşın Twistle'ın ardından ofise ilgiyle bakarak bir süre ortamı inceler.

Bu görüşmenin üzerinden bir ay kadar bir süre geçtikten sonra herhangi bir dönüş olmaması üzerine Chris, vazgeçmeyerek tekrar insan kaynakları müdürü Twistle ile görüşmek için Dean Witter genel merkez binasının önünde beklemeye başlar. Twistle binadan çıkarak taksiye yönelirken aralarında şu diyalog geçer:

Chris: Bay Twistle!

Twistle: Evet, merhaba.

Chris: Hatırladınız mı? Chris Gardner.

Twistle: Evet, merhaba. Senin için ne yapabilirim?

Chris: Yaklaşık bir ay önce stajyerlik için başvuru formu verdim ve sizinle kısa bir süre oturup konuşmak...

Twistle: Dinle, Noe Valley'e gidiyorum, Chris (taksiye yönelerek). Kendine iyi bak.

Chris: Bay Twistle. Aslında ben de Noe Valley'e gidiyorum. Beraber gitmeye ne dersiniz?

Twistle: Pekâlâ. Atla.

Chris, kendini ifade etmek ve başvuru formunda yetersizlik gibi görünen noktaları açıklayarak bu sayede insan kaynakları müdürünün gözünde durumunu olumluya çevirmek için aradığı fırsatı yakalamıştır. Taksi yolculuğu boyunca Twistle'ı etkilemek için elinden geleni yapar.

Bahsi geçen bu diyaloglar ve Chris'in gelişmeler karşısındaki tutumunun ilgili yazında umut düzeyi yüksek bireylere atfedilen kararlılıkla amaçlarını elde etmek için farklı çözüm yollarına başvurma, olumsuz durumları olumluya çevirmek için çare arama ve olayları bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirme gibi özelliklerle örtüştüğü görülmektedir (Broad ve Luthans, 2020: 551).

Pozitif psikolojik sermaye açısından umut kavramının, gündelik yaşamdaki umuttan farklı olarak amaca yönelik alternatif yollar üretebilme ve planlama, enerjiyi hedefe yoğunlaştırabilme dolayısıyla motivasyonunu da performansına yansıtma yeteneğini içerdiği savunulmaktadır (Luthans vd., 2007: 541). Bu çerçeveden bakıldığında Chris'in umut düzeyine ilişkin başka bir örnek ise arkadaşlarının dokuz saatlik mesaide yaptıklarını kendisinin altı saatte yapmaya çalışmasıdır. Chris'in katıldığı programda öngörülen altı aylık sürenin sonunda Dean Witter'a en çok müşteri kazandıran kişi işe alınacaktır. Bu nedenle Chris ve arkadaşları, onlara verilen listedeki müşterileri en alttan başlayarak en tepedekine dek arayarak müşteri kapmaya çalışmaktadırlar. Ancak Chris, oğlu Christopher'ın da sorumluluğunu üstlendiğinden onlardan daha erken ofisten ayrılmak zorundadır. Aradaki üç saati telafi edebilmek için kendince yollar planlayarak çözüm alternatifleri yaratmaya çalışmaktadır. Örneğin aramalar arasında telefon ahizesini kapatmaz ve bu

sayede günde sekiz dakika kazanır. Ayrıca lavaboda vakit kaybetmemek için ofiste su içmez. Tüm bu çabalarına karşın iki aylık sürenin sonunda hala listenin en tepesindeki büyük potansiyelli müşterilere vakit ayıramadığını fark ederek bu müşteriler arasında yer alan Walter Ribbon'ı arar. Ribbon iptal olan bir randevusu olduğunu, 20 dakika içerisinde gelirse Chris ile kısa da olsa görüşebileceğini sonrasında ise futbol maçı izleyeceğini belirtir. Chris aksilikler nedeniyle görüşmeye yetişemese de vazgeçmez ve hafta sonu başka bir maç günü oğlu Christopher ile birlikte Ribbon'ı evinde ziyaret ederek görüşmeye yetişemediği için özür dilemek üzere geldiğini söyler. Bu sırada Ribbon oğluyla birlikte maça gitmek için hazırlanmaktadır. Ziyaretleri için teşekkür ederek hep birlikte maça gitmeyi önerir. Bu sayede Chris ile oğlu maçı Ribbonların locasından izleme fırsatı bulur ve Chris locadaki diğer potansiyel müşterilerle de irtibat kurma şansı yakalar.

3.3. Dayanıklılık Boyutuna İlişkin Bulgular

Dayanıklılık, bireyin yaşamında önemli bir zorlukla karşılaşması halinde durumu olumlu açıdan değerlendirmeye çalışarak toparlanabilme, duruma uyum sağlayabilme ve üstesinden gelebilme kapasitesini temsil etmektedir. Bireylerin yaşam döngüsünde karşılaşabilecekleri boşanma, işsizlik, ebeveynlerin kaybı gibi yoğun stres, risk ve belirsizlik taşıyan durumlarda dayanıklılık gereksinimleri artmaktadır. Filmde Chris'in eşi tarafından terk edilmesi, yeni ve zorlu bir işe kabul almaya çalışması, tüm bunları gerçekleştirmeye çalışırken oğlu Christopher'ın sorumluluğunu üstlenmesi, maddi güçlüklerle hatta barınma sorunlarıyla baş etmeye çalışması dayanıklılığını farklı sahnelerle gözler önüne sermektedir.

Chris, oğlunu kreşten alabilmek için ofisi diğerlerinden erken terk etmek zorundadır. Müşteri aramalarında diğer adaylardan geri kalmamak için umut boyutunda bahsi geçen kendince belirlediği yöntemleri uygulayarak durmaksızın çalışmaktadır. Buna karşın ofis müdürleri Bay Frakesh, mesai saatlerinin belli zamanlarında sınıfta Chris'e seslenerek ondan kendisine kahve ya da çörek getirmesini istemektedir. Bunun üzerine Chris, iç sesiyle "hafife alındığını ve değersiz hissettiğini" belirtir. Ofis müdürü tarafından küçümsenmesine ve beğenilmemesine rağmen yine de duruma uyum sağlamaya çalışarak hem müdürünün taleplerini yerine getirir hem de müşteri görüşmelerine hız kesmeksizin devam eder. Bu tempoya ayak uydurarak işe kabul almaya çalışan Chris'i bir başka zorluk daha bekliyordur. İşten çıkıp oğlunu kreşten alan ve uzun otobüs yolculuğunun ardından kaldıkları motele dönen Chris, kirayı ödemediği için eşyalarının odanın önüne bırakıldığını ve kilidin değiştirildiğini görür. Ne yapacağını bilemez, elinde kalan son kemik yoğunluğu ölçüm cihazını yanına alır ve oğluyla metro istasyonuna gider. Perondaki bankta otururlarken aralarında şu diyalog geçer.

Christopher: Baba, nereye gidiyoruz?

Chris: Bilmiyorum.

Christopher: (Kemik yoğunluğu ölçüm cihazını kastederek) Zaman makinesi değil. Baba! Zaman makinesi değil. Adam zaman makinesi olduğunu söyledi. Ama zaman makinesi değil. Yanıldı.

Chris: Hangi adam?

Christopher: Parktaki adam. Zaman makinesi olduğunu söyledi.

Chris: Evet, zaman makinesi. Tek yapmanız gereken şuradaki siyah düğmeye basmak. Basmak ister misin?

Christopher: Tamam.

Chris: Hadi, canım. Tam şuraya. Bir dakika, bekle biraz. Nereye gitmek istiyorsun?

Christopher: Bilmiyorum. Geçmişten bir zamana.

Chris: Gözlerini kapamalısın.

Christopher: Sen gözlerini kapa, ben görmek istiyorum.

Chris: Pekâlâ, hadi, birlikte basalım. Gözlerini kapamalısın. Gözlerini kapa. Birkaç saniye al. Aman Tanrım. Gözlerini aç!

Christopher: O neydi?

Chris: Dinazorlar.

Christopher: Nerede?

Chris: Bütün bu dinazorları görmüyor musun? Etrafına bak. Şu dinozorlara bak. Görüyor musun?

Christopher: Evet.

Chris: Pekâlâ, hadi. Dur, dikkat et!

Christopher: Ne oldu?

Chris: Ateşe basma. Biz mağara adamlarıyız. Bu ateş bize lazım çünkü elektrik yok ve burası soğuk.

Christopher: Dikkat et! Dikkat et!

Chris: Aman... Bir T-Rex. Eşyalarımı topla. Eşyalarımı topla. Hadi, topla. Hadi. Güvenli bir yer bulmalıyız. Çabuk, hadi.

Christopher: Nasıl yani?

Chris: Mağaraya ihtiyacımız var.

Christopher: Mağara mı?

Chris: Bir mağara bulmalıyız, hadi.

Christopher: Tamam.

Chris: Dur, arkana kolla. Dikkat et. İşte burada. Mağara burada, hadi. (Metro tuvaletini göstererek) Gir içeri. Çabuk, acele et.

Christopher: Güvende miyiz?

Chris: Evet, sanırım öyle.

Bu oyunun ardından Chris metro tuvaletinin kapısını kilitleyerek oğluna tuvalet kağıtlarından yerde bir yatak yapmaya çalışır, oğlunu kucığına yatırır ve uyutur. Gece boyunca ayağıyla tuvaletin dışarıdan zorlanan kapısının açılmasını engellemeye çalışırken bir yandan da oğlunun başını okşar ve gözyaşlarını tutamaz. Ertesi sabah ise hiçbir şey olmamış gibi oğlunu kreşe bırakarak valiziyle ofise gider. Asansörde İK müdürü Jay Twistle ile karşılaşır ve aralarında şu diyalog geçer.

Chris: Nasılsın, Jay?

Jay: İyiyim. Senin nasıl gidiyor?

Chris: İyi. İyiyim.

Jay: Nereye gidiyorsun?

Chris: Sacramento'ya çünkü oradaki birkaç kişiden iş kapmaya çalışıyorum. Pac Bell'deler. Onları bizim şirkete geçirmeye çalışıyorum. O yüzden onlar da beni golf oynamaya davet ettiler.

Jay: Harika. Bir tur kazanmalarına izin ver.

Oğluyla birlikte evsiz kalmaları Chris'i yıldırılmaz ve ofistekilere durumu fark ettirmeden günü tamamlayarak oğlunu kreşten alır. Sığınma evinin kapısını çalarak ölçüm cihazını tamir edene kadar oğluyla kalabileceği bir oda ister. Ancak sığınma evinde yalnızca kadın ve çocuklara hizmet verilmektedir. Oğlundan ayrılmak istemeyen Chris, sığınma evi müdürü Deborah'tan Glide Memorial'ın her gün sıraya giren evsizlere saat beşe kadar kapasiteleri dâhilinde yer sağlandığını öğrenir ve koşarak sıraya girer. Sırada yaşanan yer kapma arbedesinin ardından oğluyla bir odaya yerleşir. Karşılaştığı tüm bu zorluklara rağmen kendisini toparlayan Chris'in duruma uyum sağlayarak hem oğluyla yaşam mücadelesini sürdürmek hem de hedefine ulaşmak için çabalamaya devam ettiği ilerleyen sahnelerde gözler önüne serilmektedir. Odaya yerleştikten sonra Chris oğlunu lavaboda yıkar, onunla sohbet eder ve oğlunu yatırır. Evsizler misafirhanesinde ışıklar erkenden sönmektedir. Ancak Chris'in elinde kalan son ölçüm cihazını paraya çevirmek için onu tamir etmesi ve bunun yanı sıra brokerlik sınavını geçmesi için ders çalışması gerekmektedir. Oğlu uyurken merdiven boşluğunda pencereden süzülen ışıkla cihazı tamir etmeye çalışır ardından yine camdan gelen ışığın yardımıyla ayakta ders çalışır. İlerleyen günlerde bu koşullara da ayak uyduran Chris'in iç sesinden durumu, "beşte Glide'daki sıraya yetişebilmek için işimi çabuk bitirmeyi öğrendim." şeklinde duyuruz. Valizleri, takım elbiselerinin bulunduğu

kılıf ve ölçüm cihazıyla koşturarak ofisten çıkan Chris, oğlunu kreşten alıp otobüsü yakalar ve sıraya yetişerek Glide’da yer bulur. Oğluyla yemekhanede yemek yerken ışıktan yararlanabilmek için bir yandan da ders çalışır. Aralarında şu diyalog geçer.

Christopher: Sınavın ne zaman?

Chris: Yarın.

Christopher: Hazır mısın?

Chris: Tabii ki.

Sabah sınava giren Chris, kâğıdını diğerlerinden erken teslim ederek ofis müdürü Frakesh’in şaşkın bakışları ardında sınıftan çıkarak asansöre biner. Asansörde ondan önce sınav kâğıdını veren arkadaşıyla karşılaşır ve aralarında şu diyalog geçer.

Sınıf arkadaşı: Hepsini bitirdin mi yoksa bir yere mi gitmen gerekiyor?

Chris: Bir yere gitmem gerekiyor. Ama hepsini de bitirdim.

Sınıf arkadaşı: Güzel.

Chris: Sen?

Sınıf arkadaşı: Evet.

Chris: Grafik sorularını nasıl buldun?

Sınıf arkadaşı: Kolay.

Chris: Arkadaki kompozisyon sorusunda zorlandım. Sen ne yazdın?

Sınıf arkadaşı: Kompozisyon sorusu mu?

Chris: Evet, arkada.

Arkadaşı kompozisyon sorusunu görmediğini fark ederek aceleyle asansörden inip sınav salonuna koşar. Chris zorlu koşullara karşın sınavı en erken bitiren kişi olmuştur.

Pozitif psikolojik sermaye bileşeni olarak dayanıklılık, bireyin travmatik ve sıkıntılı durumlar karşısında maruz kaldıkları olumsuzlukların etkisinden hızlıca çıkabilme yönünde gösterdiği tepkileri ifade etmektedir (Youssef-Morgan ve Luthans, 2015: 181). Filminden alıntılanan kesit ve diyaloglarda, Chris’in türlü zorluklara karşın oğluyla birlikte yaşama tutunma ve hatta belirlediği hedefe ilerleme çabası görülmektedir. Ofiste yaşadığı değersizlik hissi, barınma sorunları, bu sorunların üstesinden gelebilmek için katlanmak zorunda kaldıkları ve tüm bunlarla boğuşurken değişken ve uygun olmayan koşullarda zorlu bir sınava hazırlanarak rakiplerini geride bırakması Chris’in dayanıklılık kapasitesini gözler önüne sermektedir. Chris’in tutum ve davranışlarının, ilgili yazında dayanıklılık düzeyi yüksek bireylere atfedilen; değişimlere açık olmak, değişimlere karşı esnek davranmak, değişen koşullara kolaylıkla adapte olabilmek ve değişimlerden asgari düzeyde etkilenecek farklı koşullarda yüksek performans sergileyebilmek gibi noktalarla örtüştüğü görülmektedir (Luthans vd., 2007: 542).

3.4. İyimserlik Boyutuna İlişkin Bulgular

Pozitif psikolojik sermayenin bileşenleri arasında yer alan iyimserlik, bireyin olumlu bakış açısı ve kararlılıkla beklentilerini sürdürerek hedefe yönelik ilerlemesini ifade etmektedir. Buradaki olumlu bakış açısının, gerçekçi bir iyimserliği temsil ettiği vurgulanmaktadır. Farklı bir deyişle birey, bir yandan koşulları göz önüne alarak neleri başarabileceğinin nesnel bir değerlendirmesini yaparken diğer yandan da karşısına çıkan zorluklara ya da engellere başarıya ulaşmak için birer gelişim fırsatı veya meydan okuma aracı olarak yaklaşmaktadır.

Filmin bütününde Chris’in iyimser bir bakış açısıyla olaylara yaklaştığı ve engelleri kimi zaman lehine çevirdiği kimi zaman da başarıya giden yolda kendini kanıtlama, kararlılığını ortaya koyma vasıtası olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Bu bağlamda filmin açılış sahnesinde Chris’in sabah oğlunu hazırlayarak kreşe bıraktığı ve sevgiyle onunla vedalaştığı görülür. Hemen ardından, “Ben, Chris Gardner. Babamla tanıştığımda 28 yaşındaydım ve henüz küçük bir çocukken şu karara vardım: ileride çocuklarım olursa babalarının kim olduğunu

bileceklerdi.” sözleri duyulur. Chris Gardner babasız büyümesine rağmen, ileride iyi bir baba olacağına dair kendisine söz vermiştir. Film boyunca yaşadığı türlü zorluklara karşın oğlu Christopher’dan ayrılmayı biran bile aklına getirmemesi ve terk edilmiş bir baba olsa da onun için her şeyin en iyisini başarmaya çalışması, verdiği bu söze sadık kalma yönündeki iyimserliğinin kanıtı olarak karşımıza çıkmaktadır. Filmin sonuna doğru kilisenin derneğine ait misafirhanede bulabildikleri tek yatağa oğlunu yatırırken aralarında geçen diyalog durumu gözler önüne sermektedir.

Christopher: Annem benim yüzümden mi gitti?

Chris: Ne?

Christopher: Annem benim yüzümden mi gitti?

Chris: Öyle bir şey aklından bile geçmesin. Annen kendisi için gitti ve senin bu konuyla hiçbir alakası yok, tamam mı?

Christopher: Tamam. (Chris’in çenesini avucuna alarak sevecen bir ifadeyle) Sen iyi bir babasın.

Chris: Pekâlâ, hadi uyu artık. Seni seviyorum.

Christopher: Ben de seni seviyorum.

Bu diyalogun ardından Chris yine camdan süzülen ışığın altında, elinde kalan son ölçüm cihazını tamir edebilmek için kan bağıışı yaparak kazandığı parayla aldığı ampulü cihaza yerleştirir. Chris, tüm iyimserliğiyle cihazın düğmesine basar ve cihaz çalışarak ışığıyla yatakhaneyi aydınlatırken Chris şükreder. Ertesi gün cihazı satar ve “250 dolar, dört hafta daha geçinmemizi sağlayacak para” diye içinden geçirir. Oğlunu kreşten alır ve satışın şerefine o geceyi kilise derneğinin yatakhanesi yerine otelde geçirirler.

Ertesi gün işten sonra Christopher ile birlikte sahile giderler. İşe alım sonuçlarının açıklanmasına birkaç gün kalmıştır ve Chris iyimserliğini kaybetmeden heyecanla sonuçları beklemektedir. Chris’in iç sesi sahildeki duygularını şu şekilde açıklamaktadır:

“Her şeyden uzak, sadece Christopher ve ben. Otobüslerden ve sesten... Ten- Gallon Kafa’mın içindeki hayal kırıklıklarından ve kendimden uzak. Çünkü ben küçükken bir tarih sınavından ya da başka birinden AA aldığımda, her şeyi yapabileceğime dair güzel bir duyguya kapılırdım. Ama sonrasında o mesleklerden hiçbirini olamadım.” Chris bu sefer başaracağına inanmaktadır.

Sonraki gün Chris ofisin lavabosunda İK müdürü Jay Twistle ile karşılaşır ve aralarında şu diyalog geçer:

Jay: Merhaba, Chris.

Chris: Nasılsın, Jay?

Jay: İyiyim. Söylentilere göre Pacific Bell’den 31 müşteri kapmışsın.

Chris: Evet. Bazılarıyla maçta tanıştım ve kartlarını alıp onları müşterimiz yaptım.

Jay: Öyledir tabii. Bir gün kaldı. Gergin misin?

Chris: Hayır, değilim. İyiyim.

Jay: Dinle, ne olursa olsun sen harika bir iş çıkardın, Chris. Çok ciddiym. Kendine iyi bak.

Pozitif psikolojik sermaye açısından iyimserlik, geleceğe dair olumlu bir beklentiye sahip olmanın yanı sıra geçmişte yaşananlara da olumlu çerçeveden bakarak değerlendirmeyi ifade etmektedir (Harms ve Luthans, 2012: 590). İyimserlik düzeyi yüksek bireylerin, olumlu bakış açılarının ötesinde olaylarla başa çıkma yeterliliklerinin, strese dayanıklılıklarının, sorun çözme ve hedefe odaklanma becerilerinin de gelişkin olduğu vurgulanmaktadır (Broad ve Luthans, 2020: 552). Bu açıdan yaklaşıldığında Chris’in, geçmişindeki olumsuz deneyimlere bile kendini tamamlama aracı olarak baktığı, geleceğe ilişkin olumlu bakış açısını aksilikler ve zorluklar karşısında sürdürmeye devam ettiği, hatta bu durumları başarıya giden yolda gelişim fırsatlarına çevirmeye çabaladığı, bu süreçte strese dayanıklı ve sorun çözücü bir tavır takınarak hedefine kanalize olduğu görülmektedir.

4. Sonuç ve Tartışma

Sanat eserleri, insana ilişkin duyguları ve yaşamdan kesitleri gözler önünü sermede oldukça etkili araçlardır. Filmler ise sanat eserleri arasında, geniş kitlelere ulaşabilme özelliğine sahip olmaları ve bilinmeyen yönleri de görsellikle aktarabilme olanağı sunmaları bakımından bilhassa önemli görülmektedir (Doğan, 2019: 117). Kavramların somut yönlerinin yanı sıra soyut yönlerine de ışık tutulabilmesi için film, belgesel, röportaj gibi eserlerden yararlanılması çeşitli avantajları beraberinde getirebilmektedir. Nicel araştırmalarda gözden kaçabilecek noktaların bu sayede yakalanabilmesi mümkün olabilmektedir (Çavuşoğlu, 2021: 253). Uluslararası yazında Southpark (Rhodes, 2002), Simpsons (Rhodes, 2001), Mad Men (Buzzanell ve D'Enbeau, 2014) ve The Office (Tyler ve Cohen, 2008) örneklerindeki gibi film, dizi ve kitap gibi kültürel unsurların sıklıkla ele alındığı ve araştırmalara konu edildiği görülmektedir. Bunun gibi çeşitli araçlar üzerinden kavramlara açıklık getirme amacı taşıyan yayınların, ulusal yazında da daha sık yer bulması önerilmektedir (Özdemir ve Ardıç, 2020: 143).

Bireyin "kim olduğuna" ve "kim olabileceğine" odaklanan pozitif psikolojik sermaye, bireyin potansiyelini genişleten yeni bir sermaye biçimini temsil etmektedir (Broad ve Luthans, 2020: 551). Bu çalışmada The Pursuit of Happiness (Umudunu Kaybetme) Filmi üzerinden gerçekleştirilen analiz sonucunda pozitif psikolojik sermaye boyutları aracılığıyla Chris Gardner'ın "kim olduğundan", "kim olabileceğine" dair yaşadığı değişim gözler önüne serilmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda film, pozitif psikolojik sermayenin bireyin yaşamı ve kariyeri açısından ne denli önemli olduğuna dikkat çekmektedir. Çalışmada izlenen yöntem aracılığıyla günümüzde pozitif örgütsel davranış akımının öne çıkan kavramlarından biri olan pozitif psikolojik sermayenin görsel ve işitsel bağlamda örneklerle daha anlaşılır kılınması hedeflenmiştir. Pozitif psikolojik sermayenin bir film üzerinden ele alınması, hem konuya ilgi duyanların konuyu daha net biçimde değerlendirebilmelerine olanak tanımakta hem de konu hakkındaki eğitimlerde bu filmin eğitim materyali olarak kullanılabilmesini göstermektedir.

Filmin gerçek bir yaşam öyküsünden uyarlanmış olması, pozitif psikolojik sermayenin soyut ve somut yönlerini gerçek hayattan kesitlerle gözler önüne sermektedir. Bunun yanı sıra nicel araştırma yöntemleriyle vurgulanma olanağı yakalanamayan noktaların sahne ve diyalog kesitleri aracılığıyla aktarılması sağlanmaktadır. İlgili yazında, pozitif psikolojik sermaye ile nesnel gerçeklik arasındaki ilişkiyi anlamaya yardımcı olacak çalışmaların artmasına yönelik öneriler bulunmaktadır (Donaldson, Donaldson, Chan ve Kang, 2021: 202-203). Bu doğrultuda çalışmanın pozitif psikolojik sermaye kavramı ile boyutlarının anlaşılması ve film üzerinden tartışılarak çok yönlü değerlendirilmesine eğitim materyali olarak katkı sunması umulmaktadır. Çalışmanın gelecekte konuya ilişkin gerçekleştirilecek araştırmalara ve film analizi çalışmalarına örnek teşkil edebileceği düşünülmektedir.

Son yıllarda gerçekleştirilen meta-analiz çalışmaları, pozitif psikolojik sermayenin gelişimini hedefleyen müdahalelerin, örgütlerin refahı, performansı, proaktifliği ve olumlu işleyişi noktasında oldukça etkili olduğunu işaret etmektedir (Donaldson, Chan, Villalobos ve Chen, 2020: 1). Bu nedenle örgütlerin sahip oldukları insan kaynağının gelişimi açısından, insan kaynakları geliştirme uygulamalarını pozitif psikolojik sermayenin önemini göz önünde bulundurarak tasarlamalarının (kavrama ilişkin farkındalığı artıracak eğitimler düzenlenmesi, performans yönetim sistemine pozitif psikolojik sermayeye dair hedefler eklenmesi ve yetenek havuzları oluşturulurken pozitif psikolojik kapasiteye dikkat edilmesi gibi) yararlı olacağı ifade edilebilir.

KAYNAKÇA

- Abbas, M. ve Raja, U. (2015). Impact of psychological capital on innovative performance and job stress. *Canadian Journal of Administrative Sciences*, 32(2), 128-138.
- Bandura, A. (1989). Human agency in social cognitive theory. *American Psychologist*, 44(9), 1175-1184.
- Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist*, 28(2), 117-148.
- Bandura, A. (1998). Personal and collective efficacy in human adaptation and change. In Adair JG, Belanger D, Dion KL (Eds.), *Advances in psychological science*, Vol. 1: Personal, social and cultural aspects (pp. 51-71). Hove, UK: Psychology Press.
- Bandura, A. (1999). Social cognitive theory: An agentic perspective. *Asian Journal of Social Psychology*, 2(1), 21-41.
- Broad, J. D. ve Luthans, F. (2020). Positive resources for psychiatry in the fourth industrial revolution: Building patient and family focused psychological capital (PsyCap). *International Review of Psychiatry*, 32(7-8), 542-554.
- Burhanuddin, N. A. N., Ahmad, N. A., Said, R. R. ve Asimiran, S. (2019). A systematic review of the psychological capital (PsyCap) research development: Implementation and gaps. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 8(3), 133-150.
- Buzzanell, P. M. ve D'Enbeau, S. (2014). Intimate, ambivalent and erotic mentoring: popular culture and mentor-mentee relational processes in Mad Men. *Human Relations*, 67(6), 695-714.
- Coşkun, R., Altunışık, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: SPSS uygulamalı*. 8. bs., Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Çavuşoğlu, S. (2021). Bir kadının topuk sesleri: Cam tavan sendromu yönüyle bir film analizi. *İş ve İnsan Dergisi*, 8(2), 239-255.
- Çetin, F. ve Basım, H. N. (2012). Örgütsel psikolojik sermaye: Bir ölçek uyarlama çalışması. *Amme İdaresi Dergisi*, 45(1), 121-137.
- Doğan, E. T. (2019). Güvencesiz çalışma ve mücadele biçimleri açısından José Luis Valle'nin Workers (İşçiler) filminin değerlendirilmesi. *İş, Güç: Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 21(2), 111-127.
- Donaldson, S. I., Chan, L. B., Villalobos, J. ve Chen, C. L. (2020). The generalizability of hero across 15 nations: Positive psychological capital (psycap) beyond the us and other weird countries. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(24), 9432, <https://doi.org/10.3390/ijerph17249432>.
- Donaldson, S. I., Donaldson, S. I., Chan, L. ve Kang, K. W. (2021). Positive psychological capital (PsyCap) meets multitrait-multimethod analysis: is PsyCap a robust predictor of well-being and performance controlling for self-report bias?. *International Journal of Applied Positive Psychology*, 7, 191-205.
- Erkmen, T. ve Esen, E. (2013). Psikolojik sermaye ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Öneri Dergisi*, 10(39), 23-30.
- Gerni, M. G. (2013). *İlişkilerin maddi yönü: Sosyal sermaye ve örgütsel boyutu*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Gürbüz, S. ve Şahin, F. (2017). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. 4. bs., Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Harms, P. D. ve Luthans, F. (2012). Measuring implicit psychological constructs in organizational behavior: An example using psychological capital. *Journal of Organizational Behavior*, 33(4), 589-594.
- Jensen, S. M. ve Luthans, F. (2006). Relationship between entrepreneurs' psychological capital and their authentic leadership. *Journal of Managerial Issues*, 254-273.
- Keser, A. ve Yılmaz, G. (2009). "İşe bağlanma (engagement)", içinde: *Çalışma yaşamında davranış: güncel yaklaşımlar*, Keser, A., Yılmaz, G. ve Yürür, S. ed., Kocaeli: Umuttepe Yayınları.

- Luthans, F. (2002a). Positive organizational behavior: Developing and managing psychological strengths. *Academy of Management Perspectives*, 16(1), 57-72.
- Luthans, F. (2002b). The need for and meaning of positive organizational behavior, *Journal of Organizational Behavior*, 23(6), 695-706.
- Luthans, F., Avolio, B. J., Avey, J. B. ve Norman, S. M. (2007). Positive psychological capital: Measurement and relationship with performance and satisfaction. *Personnel Psychology*, 60(3), 541-572.
- Luthans, F., Norman, S. M., Avolio, B. J. ve Avey, J. B. (2008). The mediating role of psychological capital in the supportive organizational climate-employee performance relationship. *Journal of Organizational Behavior: The International Journal of Industrial, Occupational and Organizational Psychology and Behavior*, 29(2), 219-238.
- Luthans, F., Youssef, C. M. ve Avolio, B. J. (2007). *Psychological capital: Developing the human competitive edge* (Vol. 198). Oxford: Oxford University Press.
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227-238.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber*. (3. bs. dan çeviri). Çev. Ed. Selahattin Turan. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Newman, A., Ucbasaran, D., Zhu, F. ve Hirst, G. (2014). Psychological capital: A review and synthesis. *Journal of Organizational Behavior*, 35, 120-138.
- Nimmi, P. M., Kuriakose, V., Donald, W. E. ve Muhammed Nowfal, S. (2021). HERO elements of Psychological Capital: Fostering career sustainability via resource caravans. *Australian Journal of Career Development*, 30(3), 199-210.
- Özdemir, S. ve Ardiç, K. (2020). Tersine mentorluk üzerine bir değerlendirme: The Intern (Stajyer) filmi örneği. *İş ve İnsan Dergisi*, 7(1), 137-146.
- Özkalp, E. (2009). Örgütsel davranışta yeni bir boyut: Pozitif (olumlu) örgütsel davranış yaklaşımı ve konuları. 17. *Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı*, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları, 491-497.
- Peterson, S. J., Luthans, F., Avolio, B. J., Walumbwa, F. O. ve Zhang, Z. (2011). Psychological capital and employee performance: A latent growth modeling approach. *Personnel Psychology*, 64(2), 427-450.
- Phillips, N. (1995). Telling organizational tales: On the role of narrative fiction in the study of organizations. *Organization Studies*, 16(4), 625-649.
- Rhodes, C. (2001). The Simpsons, popular culture, and the organizational carnival. *Journal of Management Inquiry*, 10(4), 374-383.
- Rhodes, C. (2002). Coffee and the business of the pleasure: The case of Harbucks vs. Mr. Tweek. *Culture And Organization*, 8(4), 293-306.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.
- Salanova, M. ve Schaufeli, W. B. (2008). A cross-national study of work engagement as a mediator between job resources and proactive behaviour. *The International Journal of Human Resource Management*, 19(1), 116-131.
- Sığırı, Ü. (2018). *Nitel araştırma yöntemleri*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Simons, J. C. ve Buitendach, J. H. (2013). Psychological capital, work engagement and organisational commitment amongst call centre employees in South Africa. *SA Journal of Industrial Psychology*, 39(2), 1-12.
- Stewart, M., Reid, G. ve Mangham, C. (1997). Fostering children's resilience. *Journal of Pediatric Nursing*, 12(1), 21-31.

- Tofur, S. (2018a). Sinematografik anlatıda her şey- Blanchard durumsal liderlik modelinin eğitimde kullanılabilirliği: Koro filmi. *Journal of Theoretical Educational Science*, 11(4), 822-837.
- Tofur, S. (2018b). Örgüt kültürünü oluşturan unsurlar: “Die Welle (tehlikeli oyun)” filmi analizi. *Electronic Turkish Studies*, 13(19), 1765-1780.
- Tyler, M. ve Cohen, L. (2008). Management in/as comic relief: Queer theory and gender performativity in The Office. *Gender, Work & Organization*, 15(2), 113-132.
- Yıldız, F. Z., Gündoğmuş, E., Yener-Aydın, B. ve Atalay, E. (2018). İnsan kaynakları yönetimi ve örgütsel davranışın sinemaya yansımaları: Örnek olay çalışması. 6. *Örgütsel Davranış Kongresi Bildiriler Kitabı*, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta, 750-760.
- Youssef-Morgan, C. M. ve Luthans, F. (2015). Psychological capital and well-being. *Stress and Health: Journal of the International Society for the Investigation of Stress*, 31(3), 180-188.